



APLIKACE PRAVA

První autorský odborný časopis

4/2022

“Právo není spravedlnost, ale spravedlnost je přirozené právo”

GNÓMY, Luboš Chalupa

Str. 3-5

**Rozhodné datum pro
přípustnost započtení
vzájemné pohledávky dle §
98 o.s.ř.**

Str. 6-7

**Rozhodný den pro posouzení,
zda se jedná o vzájemný
návrh nebo procesní obranu
dle § 98 o.s.ř.**

Str. 8-9

**Písemná forma a určitost
námitky započtení dle §
98 o.s.ř.**

První autorský odborný časopis

Staňte se sponsorem

Aplikace práva Vám nabízí jedinečnou možnost stát se sponsorem odborného právního časopisu a inzerovat své služby napříč dílčími vydáními časopisu. Prostřednictvím této placené reklamy získáte exkluzivní zařazení do sekce sponzorů v závislosti na vybraném rozsahu.



SEKCE SPONZOŘI BUDE BRZY DOSTUPNÁ

Rezervujte si své místo ještě dnes



JUDr. Petr Ukázka LL.M.

Je nový bezplatný internetový právní časopis určený pro právní praxi i dalším zájemcům z řad laické veřejnosti se zájmem o právo. Je prvním autorským odborným časopisem obsahujícím sborník právních statí JUD r. Luboše Chalupy, který doposud publikoval desítky odborných článků v předních právních časopisech, jako např. Právní rádce, Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Bulletin advokacie, s rozsáhlou citací v komentářové právní literatuře jako součásti právního řádu ČR v širším smyslu.



advokat@test.com



+420 775 202 555



<https://www.aplikaceprava.cz/>

První autorský odborný časopis

ROZHODNÉ DATUM PRO PŘÍPUSTNOST ZAPOČTENÍ VZÁJEMNÉ POHLEDÁVKY DLE § 98 O.S.Ř.	Str. 3-5
ROZHODNÝ DEN PRO POSOUZENÍ, ZDA SE JEDNÁ O VZÁJEMNÝ NÁVRH NEBO PROCESNÍ OBRANU DLE § 98 O.S.Ř.	Str. 6-7
PÍSEMNÁ FORMA A URČITOST NÁMITKY ZAPOČTENÍ DLE § 98 O.S.Ř.	Str. 8-9
NEPLATNOST ELEKTRONICKÉ NEDOBROVOLNÉ DRAŽBY Z DŮVODU JEJÍHO NEZAHÁJENÍ A NÁHRADA ŠKODY	Str. 10-12



JUDr. Luboš Chalupa

APLIKACE PRÁVA je nový bezplatný internetový právní časopis určený pro právní praxi i dalším zájemcům z řad laické veřejnosti se zájmem o právo. Je prvním autorským odborným časopisem obsahujícím sborník právních statí JUDr. Luboše Chalupy, který doposud publikoval desítky odborných článků v předních právních časopisech, jako např. Právní rádce, Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Bulletin advokacie, s rozsáhlou citací v komentářové právní literatuře jako součásti právního řádu ČR v širším smyslu (viz. www.akchalupa.cz).

V dnešní internetové době, kdy rozhodují dny, lze autorskou prioritu nových průlomových myšlenek nejlépe zajistit vydáváním vlastního odborného časopisu až s následným převzetím ostatními autory, kteří je dále rozvedou a precizují. Autorské právo v novodobém pojetí nesprávně více chrání jiný způsob vyjádření již existující autorské myšlenky obsažené v určitém díle s jejím častým přisvojováním ze strany dalších osob za vlastní než původní originální myšlenku samu.

Smyslem nového časopisu je být podnětem pro soudní praxi, zejména rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu ČR i Ústavního soudu ČR, pro jejichž vysokou kvalitu je nezbytná odborná oponentura i zdroj nových právních názorů.

APLIKACE PRÁVA může být rovněž inspirací pro další autory i jiných společenských oblastí, aby oni sami mohli přispět k rozvoji daného oboru svými novými myšlenkami a názory prostřednictvím pravidelného zveřejňování v jimi vydávaném internetovém odborném časopise bez nutnosti zdoluhavého vydávání v tištěných periodikách s redakčními radami s rizikem ztráty priority či aktuálnosti.

Redakční informace:

Elektronický časopis se sborníkem právních statí **APLIKACE PRÁVA** vydává JUDr. Luboš Chalupa, redakce@aplikaceprava.cz, Křižíkova 156, 186 00 Praha 8.
Redakční rada: JUDr. Luboš Chalupa, JUDr. Věra Chandrycká.

Časopis vychází jednou za 3 měsíce. Časopis **APLIKACE PRÁVA** je registrován v Českém národním středisku ISSN Národní technické knihovny (ISSN 2336-5560). © Všechna práva vyhrazena. Jakákoli další publikace, přetištění nebo distribuce jakéhokoli materiálu nebo části materiálu uveřejněného v časopise **APLIKACE PRÁVA** (tištěnou i elektronickou formou) je možná pouze s uvedenou citací autora, názvu a čísla časopisu.

Autorem článků je JUDr. Luboš Chalupa
Datum vydání: 13. 12. 2022

ROZHODNÉ DATUM PRO PŘÍPUSTNOST ZAPOČTENÍ VZÁJEMNÉ POHLEDÁVKY DLE § 98 O.S.Ř.

Právní povaha projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započte-ní, je rozhodující pro přípustnost započtení dle § 98 o.s.ř.

I. Právní povaha námitky započtení dle § 98 o.s.ř.

- 1 Ustálená judikatura i komentářová právní literatura ¹⁾ po desetiletí nesprávně vykládají ustanovení § 98 o.s.ř. jakoby se jednalo o započtení jako hmotně právní jednání (právní úkon) ve smyslu § 1982 obč. zákoníku (dříve § 581 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb.), což se mj. projevuje tím, že soudy neuznávají účinnost uplatnění projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje k započtení svou pohledávku splatnou na požádání z titulu bezdůvodného obohacení či náhrady škody, pokud byla poprvé uplatněna až u soudu jedním podáním bez předchozí výzvy.
- 2 Námitka započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. jako institut procesního práva není totožná se započtením ve smyslu ustanovení § 1982 obč. zákoníku či § 581 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. jako institutu hmotného práva.
- 3 Procesně právní povaha námitky započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. vyplývá nejen z toho, že je i) výslovně upravena v občanském soudním řádu a že je tento ii) institut výslovně označen jako procesní obrana, ale i ze skutečnosti, že iii) dnem uplatnění projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, u soudu se v tomto rozsahu staví promlčení.
- 4 Námitka započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. tak – na rozdíl od započtení ve smyslu ustanovení § 1982 obč. zákoníku (dříve § 581 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb.) – není právním jednáním ve smyslu ustanovení § 545 obč. zákoníku (dříve § 34 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb.), z čehož vyplývá vyloučení jejího posuzování jako neplatného právního jednání dle § 574 a násl. obč. zákoníku či relativně neúčinného právního jednání dle § 589 a násl. obč. zákoníku.
- 5 Projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., má zvláštní procesně právní povahu, jejímž smyslem je meritorním rozhodnutím zúčtovat vzájemné pohledávky účastníků řízení stejného druhu splatných ke dni vydání meritorního rozhodnutí dle § 154 odst. 1 o.s.ř., a to v souladu s hospodárností řízení i spravedlností (vyloučení rozdílného časového rozhodování o splatných vzájemných pohledávkách stejného druhu).
- 6 Ustanovení § 98 o.s.ř. zjednodušuje uplatnění vzájemných pohledávek žalovaného vůči žalovaným pohledávkám žalobce stejného druhu u soudu jejich zúčtováním meritorním rozhodnutím ke dni jeho vyhlášení dle § 154 odst. 1 o.s.ř. v rámci téhož soudního řízení tak, aby žalovaný nemusel zvlášť podávat samostatné žaloby (předcházení nadbytečných soudních řízení mezi týmiž účastníky) s vyloučením možné nespravedlnosti i nepoctivého chování žalobce tím, že se dříve domůže pravomocného rozsudku jen o svých pohledávkách bez zohlednění vzájemných pohledávek žalovaného téhož druhu.

7

Započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. je zvláštním zákonným způsobem vypořádání vzájemných pohledávek účastníků soudního řízení stejného druhu, které účastníci svými procesně právními úkony – žalobou či námitkou započtení – učinili předmětem řízení.

II. Rozhodný den pro přípustnost započtení dle § 98 o.s.ř.

8

Z právní povahy započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. jako procesního institutu nutně vyplývá, že pro účinnost započtení (zúčtování) vzájemných pohledávek žalobce a žalovaného stejného druhu řádně uplatněných v témže soudním řízení je rozhodný až den vyhlášení meritorního rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 154 odst. 1 o.s.ř. a nikoli den uplatnění vzájemných pohledávek žalovaného k započtení v probíhajícím soudním řízení dle § 98 o.s.ř., z čehož po desetiletí nesprávně vychází judikatura i komentářová právní literatura. [1]

9

V případě zjištění existence, důvodu, výše a splatnosti žalované pohledávky žalobce i vzájemné pohledávky žalovaného uplatněné k započtení v režimu ustanovení § 98 o.s.ř. na základě provedeného dokazování dle § 132 a násl. o.s.ř. je pro přípustnost započtení rozhodující stav ke dni vyhlášení rozsudku dle § 154 odst. 1 o.s.ř. s tím, že k jejich zániku v dotčeném rozsahu samozřejmě dochází již ke dni jejich střetu, nejpozději však ke dni vyhlášení rozsudku.

10

Projev žalovaného, jímž ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. proti žalobci uplatňuje k započtení svou pohledávku splatnou na požádání včetně pohledávky na vydání bezdůvodného obohacení a na náhradu škody, vyvolává dnem následujícím po jeho doručení žalobci prostřednictvím soudu stejné právní následky jako je doručení žaloby žalovanému, tj. splatnost dosud nesplatné pohledávky, protože je zásadně vyloučena nezpůsobilost takové vzájemné pohledávky žalovaného k započtení pro její nesplatnost ke dni vydání meritorního rozhodnutí, nebylo-li vyhlášeno téhož dne, kdy byl tento projev žalovaného doručen jak soudu tak i žalobci.

11

Vzájemná pohledávka žalovaného uplatněná v probíhajícím řízení k započtení proti žalované pohledávce žalobce ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. - například z titulu vydání bezdůvodného obohacení či z titulu náhrady škody - tak nemusí být splatná již ke dni jejího uplatnění v soudním řízení - stejně jako nemusí být splatná samotná žalovaná pohledávka již ke dni podání žaloby - nýbrž musí být splatná ke dni vyhlášení rozsudku ve smyslu ustanovení § 154 odst. 1 o.s.ř., kdy se meritorním rozhodnutím vzájemné pohledávky účastníků zúčtují, a to ke dni jejich střetu.

12

Podmínkou zamýšlených účinků projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., tak není splatnost vzájemné pohledávky žalovaného ke dni jejího uplatnění u soudu - stejně jako není podmínkou úspěšnosti žaloby i vzájemné žaloby splatnost žalované pohledávky ke dni jejího podání u soudu - nýbrž její existence a splatnost ke dni vydání meritorního rozhodnutí.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

Poznámky:

[1]„Podmínka splatnosti započítávané pohledávky není splněna, jestliže věřitel v jedné listině vyzve dlužníka k zaplacení pohledávky splatné na požádání a zároveň v ní učiní projev směřující k započtení této pohledávky. Za takových okolností není námitka započtení způsobitou procesní obranou (rozsudek NS sp.zn. 33 Odo 1642/2006)“ (in.: Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šímová, R. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.BECK 2013, str. 338)

Rozsudek NS sp.zn. 33Odo 1642/2006: „Bezdůvodné obohacení představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal. Bezdůvodné obohacení patří mezi nároky, u nichž není zákonnou úpravou stanovena splatnost pohledávek vzniklých z tohoto právního titulu, a doba plnění je u nich obvykle vázána na výzvu věřitele podle § 563 obč. zák. Teprve výzvou k plnění se dluh stává splatným a dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Forma výzvy k plnění není předepsána, je však nutné, aby splňovala obecné náležitosti stanovené v § 34 a násl. obč. zák., a z jejího obsahu musí být zřejmé, že věřitel vyzývá dlužníka k plnění, jehož výše musí být dostatečně určité specifikována (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1012/2001, publikovaný v časopise Soudní judikatura pod označením SJ 95/2003). Dovolací soud předně konstatuje, že podání ze dne 11. 10. 2000 neobsahuje žádný projev vůle žalovaného, který by bylo možno vyložit jako výzvu k plnění adresovanou žalobci. Žalovaný v tomto podání projevil toliko vůli směřující k započtení své pohledávky na žalovanou pohledávku (§ 580 obč. zák.), kterou nelze ztotožnit s výzvou k plnění podle § 563 obč. zák. I kdyby však úkon žalovaného směřující k započtení ze dne 11. 10. 2000 byl zároveň výzvou k plnění, stala by se započítávaná pohledávka ve smyslu § 563 obč. zák. splatnou teprve dnem následujícím po doručení výzvy žalobci (tj. 18. 10. 2000) a v okamžiku, kdy byl projev započtení učiněn, nemohla být tudíž splatná a způsobila k započtení (součástí zjištěného skutkového stavu ani není zjištění, že žalovaný žalobce vyzval k plnění dříve, než uplatnil podáním ze dne 11. 10. 2000 námitku započtení). Úkon směřující k započtení pohledávky, který žalovaný učinil v průběhu řízení, aniž předtím vyzval žalobce k jejímu zaplacení, proto nemohl mít žádné právní účinky a způsobit zánik žalované pohledávky. Odvolací soud tak v rozporu s § 563, § 580 a § 581 odst. 2 větou druhou obč. zák. dospěl k nesprávnému právnímu závěru, že pohledávka žalobce v rozsahu 230.000,- Kč zanikla započtením (nepromlčené) pohledávky žalovaného.“

(stejně NS sp.zn. 1524/2020, NS sp.zn. 20Cdo 2387/2019, NS sp.zn. 30Cdo 5464/2016, NS sp.zn. 696/2018, NS sp.zn. 1534/2018, NS sp.zn. 1156/2016, NS sp.zn. 26Cdo 1408/2016, NS sp.zn. 20Cdo 429/2017, NS sp.zn. 29Cdo 5313/2014, NS sp.zn. 20Cdo 95/2016 NS sp.zn. 23Cdo 663/2015, NS sp.zn. 28Cdo 2116/2014, NS sp.zn. 26Cdo 3662/2012, NS sp.zn. 23Cdo 2389/2012, NS sp.zn. 33Cdo 1/2012, NS sp.zn. 28Cdo 2202/2012. NS 33Cdo 284/2010, NS sp.zn. 4260/2009, NS sp.zn. 28Cdo 5172/2009)

ROZHODNÝ DEN PRO POSOUZENÍ, ZDA SE JEDNÁ O VZÁJEMNÝ NÁVRH NEBO PROCESNÍ OBRANU DLE § 98 O.S.Ř.

Ustálená judikatura i komentářová právní literatura[1] po desetiletí nesprávně vychází z toho, že pro zjištění soudu, zda se jedná o vzájemný návrh anebo jen o procesní obranu žalovaného ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., je rozhodující až v řízení zjištěná skutečná výše vzájemných pohledávek účastníků uplatněných v řízení.

1

Ustanovení § 98 o.s.ř. - v souladu s ustanovením § 132 a násl. o.s.ř. - slovy: „navrhuje, aby bylo přisouzeno více“ (budoucnost) – „než co uplatnil žalobce“ (minulost) výslovně stanoví, že pro určení, zda se jedná o vzájemný návrh nebo o procesní obranu žalovaného, je jen to, čeho se účastníci v řízení svými vlastními návrhy domáhají, tj. nikoli to, čeho se - po skončení dokazování - meritorním rozhodnutím skutečně domohou, a to již s přihlédnutím k dvojnásobnosti řízení s možností změny pravomocných rozsudků dovolacím soudem.

2

Pro správné posouzení, zda se jedná o vzájemnou žalobu či jen o procesní obranu žalovaného ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., je bez dalšího (bez dokazování) rozhodná jen:

- nominální výše žalované pohledávky (pohledávek) výslovně uvedená v petitu žaloby na straně jedné (co uplatnil žalobce)
- nominální výše vzájemné pohledávky (pohledávek) uplatněná k započtení v samotném podání žalovaného na straně druhé (co navrhuje přisoudit žalovaný)

3

Z důvodu, že pro stanovení skutečné výše žalované pohledávky žalobce i pohledávky žalovaného uplatněné v řízení vzájemným návrhem nebo námitkou započtení dle § 98 o.s.ř. je rozhodný stav až ke dni vydání meritorního rozhodnutí dle § 154 odst. 1 o.s.ř., je pro posouzení, zda se jedná o vzájemný návrh či jen o procesní obranu žalovaného, rozhodná jen výše pohledávky žalovaného výslovně uplatněná k započtení dle § 98 o.s.ř. v jeho písemném podání u soudu.

4

Den podání u soudu projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení dle § 98 o.s.ř., je pro rozlišení, zda se jedná o vzájemný návrh či jen o procesní obranu proti návrhu rozhodující již proto, že ode dne podání vzájemného návrhu samostatně počínají různé lhůty včetně stavení promlčení.

5

Nesprávné posouzení uplatnění vzájemné pohledávky žalovaného k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. soudem jako vzájemného návrhu anebo jen jako procesní obrany je zpravidla porušením práva na spravedlivé (zákonné) soudní řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, což se projevuje již tím, že meritorní rozhodnutí o vzájemném návrhu je - na rozdíl od uplatnění vzájemné pohledávky žalovaného jen jako procesní obrany - obsaženo výslovně ve vlastním výroku.

6

Vyloučením projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, jako vzájemnou žalobu, přestože žalovaný ve svém podání výslovně - nominálně - navrhuje, aby mu bylo přisouzeno více než co uplatnil žalobce, je nejen v rozporu s ustanovením § 98 o.s.ř. i ustanovením § 132 a násl. o.s.ř., ale i článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, když před skončením dokazování nelze závazně posoudit skutečnou existenci a výši vzájemné pohledávky žalovaného.

První autorský odborný časopis

7

V rozporu s právní jistotou je dosavadní pojetí, že to, zda se jedná o vzájemný návrh či jen o procesní obranu žalovaného ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., je závislé, jak je v tom kterém stupni řízení zjištěna pravá výše vzájemných pohledávek, tj. vyloučení i opakované změny právního posouzení, zda se jedná o vzájemný návrh anebo procesní obranu v průběhu řízení jen v závislosti na změně či zrušení rozsudku soudu odvolacím či dovolacím soudem, atd.

8

Základní skutečnost soudního řízení nutná pro právní jistotu, zda se jedná o vzájemný návrh anebo jen o procesní obranu žalovaného ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., musí být pro soud i účastníky řízení jednoznačná a neměnná od samého počátku, tj. odkdy projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatní svou pohledávku k započtení, dojde soudu, až do pravomocného skončení řízení, a nikoli proměně podle toho, jaká – mnohdy antagonistická – zjištění o existenci a výši vzájemných pohledávek nalezne rozsudek soudu I.stupně na rozdíl od rozsudku soudu II. Stupně či dovolacího soudu.

9

Vzájemný návrh musí – obdobně jako návrh na zahájení řízení (žaloba) - obsahovat vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalovaný dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se žalovaný domáhá. Žalovaný je povinen k vzájemnému návrhu připojit písemné důkazy, jichž se dovolává, a to v listinné nebo elektronické podobě.

10

Projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje více svých pohledávek k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., musí – stejně jako vlastní meritorní rozhodnutí – výslovně uvést každou vzájemnou pohledávku zvlášť minimálně s uvedením jejich výše, důvodu vzniku, data vzniku a jejich splatnosti.

11

Odůvodnění rozsudku musí výslovně uvést, kdy, jakou formou a ve které fázi řízení žalovaný uplatnil vzájemnou pohledávku (pohledávky) k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. s uvedením její výše a důvodem jejího vzniku, a to u každé vzájemné pohledávky zvlášť, jinak je rozsudek nepřezkoumatelný ve smyslu ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

Poznámky:

[1]„Při úvahách s tím spojených je nutno si již v samotném začátku uvědomit, že pro tuto otázku, zda vzájemná pohledávka uplatněná žalovaným převyšuje pohledávku žalobcovu, není však rozhodující výše obou tak, jak byly před soudem uplatněny, popř. v době, kdy se tak stalo. Mohou být totiž zjištěny soudem důvodným ve zcela jiné výši, než jak sejevily podle původních tvrzení a návrhů účastníků řízení. Pro rozhodnutí soudu o jejich výši je totiž rozhodující pouze hmotně právní stav v době vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o.s.ř.)“ (in.: Občanský soudní řád, Komentář, I. díl, Panorama Praha 1985, JUDr. Vlastimil Handl CSc., JUDr. Josef Rubeš, a kol., str. 448)

PÍSEMNÁ FORMA A URČITOST NÁMITKY ZAPOČTENÍ DLE § 98 O.S.Ř.

V případech, kdy žalovaný v řízení uplatní i desítky různorodých vzájemných pohledávek k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., vyvstává důležitost určitosti projevu žalovaného i jeho forma. [1]

- 1 Vzájemný návrh ve smyslu ustanovení § 97 i § 98 o.s.ř., jakož i námitku započtení jako procesní obranu žalovaného ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., lze u soudu uplatnit jen písemným podáním, tj. nikoli ústně, protože soud ex offio nepřihlíží k projevům žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, při soudním jednání toliko ústně, byť se založením listinných důkazů do spisu, což je nezbytné pro právní jistotu všech účastníků i soudu, co je předmětem řízení a dokazování.
- 2 Určitost projevu žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku (pohledávky) k započtení, pokud navrhuje přisoudit nejvýše, než co uplatnil žalobce, je nezbytná i pro zjištění, zda se ke dni podání žalovaného jedná o vzájemný návrh (žalovaný navrhuje přisoudit více než uplatnil žalobce) anebo o námitku započtení jako procesní obranu (žalovaný nenavrhuje přisoudit více než uplatnil žalobce) ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., což se mj. projev v rozdílném rozsahu výroku atd.
- 3 Z důvodu, že projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, pokud navrhuje přisoudit nejvýše, než co uplatnil žalobce, ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., je zvláštní procesně právní institut, jehož smyslem je ke dni vydání meritorního rozhodnutí dle § 154 odst. 1 o.s.ř. zúčtovat vzájemné pohledávky účastníků řízení stejného druhu splatných, musí být v soudním řízení uplatněn nejpozději do skončení koncentrace řízení.
- 4 Přestože projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, pokud navrhuje, aby mu bylo přisouzeno nejvýše, co uplatnil žalobce, není ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. vzájemnou žalobou, má tytéž právní účinky jako podání vzájemné žaloby, tj. stává se předmětem řízení a v tomto rozsahu se staví promlčecí lhůta. [2]
- 5 „Obrana spočívající v námitce započtení musí být úkonem, který splňuje kritéria určitosti dle předpisů hmotného práva. Je třeba uvést její výši a důvod. Jinak k ní soud nepřihlédne (usnesení NS sp.zn. 28Cdo 2623/2009.“ [3]
- 6 Obrana spočívající v námitce započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. musí být úkonem, který splňuje kritéria určitosti dle předpisů procesního práva – stejně jako v režimu hmotného práva – neboť i žaloba a vzájemný návrh musí vždy obsahovat jako rozhodující skutečnosti určité označení každé v řízení uplatněné pohledávky zvlášť, a to výši pohledávky, důvodem vzniku pohledávky včetně časového určení jejího vzniku. Opačně [3]
- 7 Pokud projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř., učiní žalovaný pouze ústně při soudním jednání, byť s předložením listinných důkazů o nich do spisu, nestaví se tím promlčecí lhůta, neboť nesplňuje elementární podmínku právně účinného podání účastníka, kterým se vymezuje předmět řízení i předmět dokazování.

První autorský odborný časopis

8

Neúčinné je i uplatnění vzájemných pohledávek žalovaného k započtení u soudu ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. v písemném podání žalovaného jen s obecným uvedením více vzájemných pohledávek se založením listinných důkazů o nich do spisu bez toho, že by žalovaný v písemném podání, který obsahuje jeho projev, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, výslovně a jednoznačně specifikoval každou vzájemnou pohledávku zvlášť její výší, důvodem vzniku, datem vzniku, a to i souhrnně např. „částku z důvodu úhrady ½ daně z nemovitosti jednotky žalovaným za žalobce za roky po, -Kč ročně zaplacené žalovaným: za rok dne, za rok dne, za rok dne ...“

9

Neurčitým uplatněním vzájemné pohledávky žalovaného k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. (stejně i dle § 1982 obč. zákoníku či dle § 581 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb.), k němuž soud nepřihlíží, je jen všeobecné označení určitého druhu vzájemných pohledávek žalovaného, byť se založením x kopií účetních dokladů, např. z titulu vynaložených nákladů na údržbu společné nemovitosti, zaplacené daně z nemovitosti, apod., bez toho, že by v samotném písemném podání žalovaného, který vůči žalobci uplatňuje k započtení svou pohledávku, byla u každé z nich zvlášť výslovně uvedena jejich výše, důvod a datum vzniku.

10

Z důvodu, že uplatnění vzájemné pohledávky žalovaného téhož druhu k započtení ve smyslu ustanovení § 98 o.s.ř. jako procesní obrany se ode dne doručení soudu stává předmětem řízení a dokazování se stavením promlčecí lhůty, musí být v řízení uplatněna nejpozději do skončení koncentrace řízení o vlastní žalobě 2), což lze dovodit i z omezení změny žaloby ve smyslu ustanovení § 118b odst. 2 o.s.ř.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

Poznámky:

[1] Usnesení NS ČR ze dne 20.1.2010 sp.zn. 28Cdo 2623/2009: „Obdobně pokud jde o námitku, že soud prvního stupně a následně ani odvolací soud se nezabývaly a nevypořádaly s námitkami dovolatele, kdy oproti nároku žalobce na vrácení poskytnuté zálohy ve výši 47.000,- Kč lze jako procesní obranu uplatnit nárok žalovaných na náhradu škody, která jim vznikla tím, že žalobce nesplnil své závazky vyplývající z platné smlouvy o převodu členských práv a povinností, pak zde je nutno uvést, že žalovaný neuplatnil svoji případnou pohledávku k započtení v souladu s § 98 o. s. ř., neboť je třeba namítat výši, v jaké žalovanému vznikla škoda, a zřetelně uplatnit takovou pohledávku k započtení, což se však v posuzované věci, kde zůstalo u pouhého konstatování neurčitě vymezené a několikrát pozměněné škody, nestalo.“

[2] Vzájemný návrh i námitka započtení jsou úkony směřující k uplatnění hmotněprávního nároku před soudem. V okamžiku, kdy dojdou soudu, staví se běh promlčecí lhůty ohledně plnění, které je jejich předmětem (rozsudek sp.zn. 25 Cdo 874/2005. Na vzájemný návrh se na rozdíl od námítky započtení dřívější koncentrace řízení nevztahuje, protože je formálně novou žalobou, na kterou ustanovení § 118b odst. 2 o.s.ř.. Ke koncentraci vůči požadavku uplatněnému ve vzájemném návrhu dojde při splnění zákonem daných předpokladů při jednání, které následuje po jeho podání.“ (in.: Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šímová, R. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.BECK 2013, str. 336

„Ani o přípustnosti námítky započtení jako procesní obrany soud nerozhoduje, stává se jako nová skutková okolnost automaticky předmětem řízení. Přezkum námítky započtení nelze vyloučit k samostatnému projednání a rozhodnutí, neboť jde o procesní obranu, která v případě své opodstatněnosti vede k plnému nebo částečnému zamítnutí prvotní žaloby. (in.: Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šímová, R. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.BECK 2013, str. 336)

[3] (in.: Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šímová, R. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.BECK 2013, str. 337)

NEPLATNOST ELEKTRONICKÉ NEDOBROVOLNÉ DRAŽBY Z DŮVODU JEJÍHO NEZAHÁJENÍ A NÁHRADA ŠKODY

V právní praxi se vyskytly případy, kdy dražebník přes očividný výpadek elektronického dražebního systému v důsledku mnohdy objednaného hackerského útoku přesto zahájil dražbu s odkazem na údajné zobrazení prohlášení o zahájení dražby v elektronickém dražebním systému „prokliknutím“ s jejím pokračováním až po mnoha hodinách i druhého dne.

1

Řádné zahájení elektronické dražby je vždy nezbytnou podmínkou pro její platnost, bez něhož v ní nelze dále pokračovat a na místě je postup dle § 46a odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb. stanovením nového termínu dražby v zákonné lhůtě.

2

Nedostupností adresy ve veřejné datové síti, kde elektronická dražba měla probíhat, a tím i vyloučení zahájení dražby dle § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb., je i pouhé zobrazení v elektronickém systému na objektivně neseznatelnou dobu 0,01 vteřiny („prokliknutí“), vylučujícím, aby se dražebníci v setině sekundy mohli objektivně seznámit (načíst) s prohlášením o zahájení dražby, předmětem dražby, odhadní cenou, minimálním příhozem atd.

3

Zobrazení v elektronickém dražebním systému, kterým je zahájena elektronická dražba ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb., musí být objektivně prokazatelné, neboť jinak v ní nemůže být pokračováno, jinak je dražba neplatná, z čehož vyplývá, že je vyloučeno, aby domnělé zobrazení mělo trvat po dobu setiny sekundy.

4

Zobrazení v elektronickém dražebním systému, kterým je zahájena elektronická dražba ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb., vylučuje situace, kdy k tomuto zobrazení prokazatelně došlo jen na dobu 0,01 vteřiny, kdy je objektivně vyloučeno subjektivní vnímání obrazu s textem tak, aby se všichni dražitelé za tuto „nepostřehnutelnou“ dobu mohli seznámit (načíst) s nezbytnými údaji každé dražby: i) Předmět dražby, ii) datum a čas zahájení dražby, iii) odhad ceny, iiiii) nejnižší podání, iiiiii) minimální příhoz.

5

Zobrazení v elektronickém dražebním systému, kterým je elektronická dražba zahájena ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb., musí trvat po nezbytnou dobu, ve které se každý dražebník může objektivně seznámit (přečíst) základní údaje elektronické dražby včetně předmětu dražby, data a času zahájení dražby, odhad ceny, nejnižšího podání a minimálního příhozu, tj. po dobu alespoň 5 sekund, jinak dražba není řádně zahájena a musí být stanoven její nový termín.

7

Zahájení elektronické dražby ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb. vyžaduje vždy zobrazení v elektronickém dražebním systému v čase stanoveného dražební vyhláškou alespoň po minimální dobu umožňující každému dražiteli se seznámit (načíst) se základním údaji každé elektronické dražby, tj. předmět dražby, datum a čas zahájení dražby, odhad ceny, nejnižšího a minimálního příhozu.

8

Protiprávní zahájení elektronické nedobrovolné dražby v rozporu s ustanovením § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb. ve spojení s ustanovením § 47 odst. 6 zákona č. 26/2000 Sb. i nestanovení nového termínu dražby dle § 46a zákona č. 26/2000 Sb. jsou v příčinné souvislosti se škodou z neplatné dražby, neboť nebyla-li by dražba z důvodu vyšší moci po právu vůbec zahájena, musel by být stanoven její nový termín, a tudíž je vyloučeno, aby v ní mohlo být pokračováno, protože: nemohl být vydražitel ani udělen příklep, vydražitel by - na neplatnou dražbu - nezaplatil cenu dosaženou vydražením a ta tak nemohla být vyplacena dražebním věřitelům a naopak by vydražiteli byla bezodkladně vrácena jím zaplacená jistina jako každému jiném neúspěšnému účastníku dražby.

9

V případě, že v mezidobí od původně vyhlášeného termínu dražby do zahájení dražby v novém termínu v minimální zákonné lhůtě zanikla vykonatelnost pohledávky zajištěné zástavním právem, odpovídá dražebník za škodu z důvodu, že dražbu konal, ač měl stanovit její nový termín dle 46a odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb.

10

Dražebník sám i za licitátora – bez ohledu na odpovědnost navrhovatele dražby za neoprávněný návrh dražby - odpovídá vydražiteli z neplatné dražby za škodu vzniklou vydražiteli v příčinné souvislosti s protiprávním zahájením elektronické nedobrovolné dražby v rozporu s ustanovením § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb. ve spojení s ustanovením § 47 odst. 6 zákona č. 26/2000 Sb., která se zobrazila v elektronickém dražebním systému na objektivně “nerozeznatelnou” dobu 0,01 vteřiny, která objektivně vylučuje, aby dražebník na monitoru vůbec postřehl prohlášení o zahájení dražby v elektronickém dražebním systému a mohl se tak objektivně seznámit (načíst) se základními údaji o dražbě včetně předmětu a odhadu ceny, a to v rozsahu nevrácení ceny dosažené vydražením např. pro nesolventnost dražebního věřitele, dražebníka či vlastníka neplatně dražené věci.

11

Pravomocné určení neplatnosti dražby z důvodu, že navrhovatel podal neoprávněný návrh na provedení dražby dle § 63 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. s výslovným odůvodněním soudu, že se pro nadbytečnost již nebude zabývat dalšími namítanými důvody neplatnosti dražby, nevylučuje odpovědnost dražebníka, a to i za licitátora, dle § 63 odst. 4 zákona č. 26/2000 Sb. za jeho protiprávní jednání v průběhu dražby nestanovením nového termínu dražby dle § 46a odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb. v důsledku vyšší moci - nedostupnosti adresy ve veřejné datové síti, kde elektronická dražba měla probíhat - k okamžiku veřejnou vyhláškou předem stanoveném zahájení dražby.

12

Pokud dražebník porušil svoje povinnosti vyplývající z kogentního ustanovení § 46a odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb. ve spojení s ustanovením § 47 odst. 6 zákona č. 26/2000 Sb. i ustanovení § 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb. a v souladu s ustanovením § 46a zákona č. 26/2000 Sb. nestanovil nový termín dražby z důvodu, že dražbu nelze provést z důvodu vyšší moci (objektivní nemožnost řádného zahájení dražby pro nedostupnost internetové domény) a naopak v ní bez řádného zahájení „pokračoval“ s následným udělením příklepu vydražiteli, vyplacení ceny dosažené vydražením později nesolventním dražebním věřitelům, odpovídá vydražiteli za škodu ve výši nevrácené ceny dosažené vydražením, např. pro nesolventnost dražebního věřitele.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

Základní právní úprava:

§ 16a odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb.: Elektronická dražba probíhá na adrese ve veřejné datové síti, kde se prostřednictvím technického zařízení nebo programového vybavení realizuje přechod vlastnického nebo jiného práva, přičemž dražebník je povinen zajistit jednoznačně identifikovaný přenos datových zpráv od účastníků dražby.

§ 46a odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb.: Nelze-li dražbu provést v původně uveřejněném termínu proto, že jejímu provedení brání rozhodnutí soudu nebo správního orgánu o předběžném opatření, nebo v důsledku podání žaloby na vyslovení nepřípustnosti prodeje zástavy podle zvláštního právního předpisu, anebo v důsledku zásahu vyšší moci, neupustí dražebník od dražby, ale dražba se ve stanoveném termínu nekoná. Dražba bude v tomto případě provedena do 90 dnů poté, kdy se dražebník dozví o pominutí překážky.

§ 46a odst. 2 zákon č. 26/2000 Sb.: V případech podle odstavce 1 je dražebník povinen ve lhůtě nejméně 30 dnů před konáním dražby uveřejnit stejným způsobem, jakým byla uveřejněna dražební vyhláška, dodatek k této vyhlášce, v němž budou uvedeny místo, datum a čas konání dražby, nové termíny prohlídek, jakož i další rozhodné skutečnosti týkající se dražby, které od uveřejnění dražební vyhlášky nastaly nebo k jejichž změně v tomto období došlo. Lhůta pro složení dražební jistoty v tomto období nesmí být kratší než polovina lhůty stanovené pro uveřejnění dodatku k dražební vyhlášce.

§ 5 odst. 1 vyhl.č. 18/2014 Sb.: Elektronická dražba je zahájena prohlášením o zahájení dražby, které se zobrazí v elektronickém dražebním systému.

§ 47 odst. 6 zákona č. 26/2000 Sb.: Licitátor je povinen učinit prohlášení, že zahajuje dražbu. Bezprostředně poté je povinen učinit vyvolání a z jeho bodů nejdříve prohlášení o předmětu dražby. Obsahem prohlášení o předmětu dražby je kromě označení předmětu dražby též uvedení jeho odhadnuté nebo zjištěné ceny, jakož i popis dalších skutečností podle § 43 odst. 1 písm.d) nebo alespoň odkaz na jejich uvedení v dražební vyhlášce.